

Porušování či obcházení práva EU: faktor přítomný při vzniku i řešení eurokrize

Mgr. Ing. Petr Wawrosz, Ph.D.

Institut evropské integrace, NEWTON College, a. s.

Vědeckopopularizační seminář

Řešení eurokrize: federalizace, nebo rozpad eurozóny?

Brno, 16. listopadu 2012

Projekt byl v období 1. 9. 2009 – 31. 8. 2012 spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky, od 1. 9. 2012 je v rámci udržitelnosti plně financován ze zdrojů NEWTON College, a. s.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Porušování a obcházení pravidel

- Růst strategické nejistoty
- Negativní signál
- Znevýhodnění těch, kdo neporušují (neobcházejí)
- Negativní důsledky mohou dopadat na všechny subjekty, kterých se pravidla týkají
- Vznik jiných (méně výhodných) pravidel (často neformálního charakteru)

Optimální měnová oblast (OCA)

- Vysoká míra integrace všech trhů mezi danými zeměmi
- Podobná ekonomická úroveň v daných zemích
- Vysoká míra podobnosti struktury hospodářství
- Diversifikace výroby
- Mobilita pracovních sil

Kritéria pro zavedení eura

- Kritérium cenové stability
- Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb
- Kritéria dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí
- Kritérium stability měnového kurzu a účasti v ERM
- Kritérium konvergence v legislativní oblasti

Nesplnění kritérií pro zavedení eura

- Kritérium poměru hrubého veřejného dluhu k HDP nesplnily: Belgie, Irsko, Itálie, Německo, Nizozemí, Portugalsko, Rakousko, Španělsko
- Kritérium stability měnového kurzu nesplnily Francie, Itálie, Irsko
- Problematické plnění kritéria poměru deficitu veřejných rozpočtů k HDP

Pakt stability a růstu

- Účinný od roku 1999
- Cílem je předcházet vzniku nadměrných veřejných deficitů (vyšších než 3 % HDP) a nadměrného veřejného dluhu (vyššího než 60 % HDP)
- O sankcích v případě porušení rozhodují členské státy
- Mohly vznikat koalice států, které se domluví, že sankce neuplatní

Porušování Paktu stability a růstu

- 2002 až 2004 porušovaly Francie a Německo, tyto země nehlasovaly jedna proti druhé → nebyla hlasovací většina k uplatnění sankcí
- Ačkoliv Soudní dvůr označil skutečnost, že sankce nebyly uplatněny v rozporu s právem EU, sankce vůči BRD a F vskutku nenabýly účinnosti
- 2005 zmírnění pravidel → negativní signál

Volný výklad primárního práva

- Článek 123 SFEU: Evropské centrální bance nebo centrálním bankám členských států (dále jen „národní centrální banky“) se zakazuje poskytovat možnost přečerpání zůstatku bankovních účtů nebo jakýkoli jiný typ úvěru orgánům, institucím nebo jiným subjektům Unie, ústředním vládám, regionálním nebo místním orgánům nebo jiným veřejnoprávním orgánům, jiným veřejnoprávním subjektům nebo veřejným podnikům členských států; rovněž je zakázán přímý nákup jejich dluhových nástrojů Evropskou centrální bankou nebo národními centrálními bankami.
- Článek 124 SFEU: Zakazují se jakákoli opatření, která nejsou odůvodněna veřejným dohledem a která umožňují orgánům, institucím nebo jiným subjektům Unie, ústředním vládám, regionálním nebo místním orgánům nebo jiným veřejným orgánům, jiným veřejnoprávním subjektům nebo veřejným podnikům členských států zvýhodněný přístup k finančním institucím.
- Článek 126 SFEU: Členské státy se vyvarují nadměrných schodků veřejných financí.

Volný výklad primárního práva

- Pomoc Řecku, Irsku, Portugalsku
- Opírala se o článek 122 SFEU:
- „Nastanou-li členskému státu z důvodu přírodních pohrom nebo mimořádných událostí, které nemůže ovlivnit, obtíže nebo je-li z téhož důvodu vážně ohrožen závažnými obtížemi, může Rada na návrh Komise poskytnout dotyčnému členskému státu za určitých podmínek finanční pomoc Unie. Předseda Rady informuje o rozhodnutí Evropský parlament.“

Volný výklad primárního práva

- Článek 127 SFEU: Prvořadým cílem Evropského systému centrálních bank (dále jen „ESCB“) je udržovat cenovou stabilitu. Aniž je dotčen cíl cenové stability, podporuje ESCB obecné hospodářské politiky v Unii se záměrem přispět k dosažení cílů Unie, jak jsou vymezeny v článku 3 Smlouvy o Evropské unii. ESCB jedná ve shodě se zásadami stanovenými v článku 119 a v souladu se zásadou otevřeného tržního hospodářství s volnou soutěží, čímž podporuje efektivní umístování zdrojů.
- Článek 130 SFEU: Při výkonu pravomocí a plnění úkolů a povinností svěřených jim Smlouvami a statutem ... nesmějí Evropská centrální banka (ECB), žádná národní centrální banka ani žádný člen jejich rozhodovacích orgánů vyžadovat ani přijímat pokyny od orgánů, institucí nebo jiných subjektů Unie, od žádné vlády členského státu ani od jakéhokoli jiného subjektu. Orgány, instituce nebo jiné subjekty Unie a vlády členských států se zavazují zachovávat tuto zásadu a nesnažit se ovlivňovat členy rozhodovacích orgánů Evropské centrální banky či národních centrálních bank při plnění jejich úkolů.
- Článek 131 SFEU: Každý členský stát zajistí, aby jeho vnitrostátní právní předpisy, včetně statutu jeho národní centrální banky, byly slučitelné se Smlouvami a se statutem ECB.

Evropský stabilizační mechanismus (ESM)

- Článek 136 SFEU doplněn:
Členské státy, jejichž měnou je euro, mohou zavést mechanismus stability, který bude aktivován v případech, kdy to bude nezbytné k zajištění stability eurozóny jako celku.
Poskytnutí jakékoli požadované finanční pomoci v rámci tohoto mechanismu bude podléhat přísné podmíněnosti.

Stále neřešené problémy

- Nákupy dluhopisů ECB (šlo prý o intervence na trhu)
- Pomoc ECB komerčním bankám majícím sídlo v členských zemích (program LTRO)